„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
за годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 104. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 9. ЈУЛА 1893. ГОДИНА XXVIII.

ИЗЈАВА.

У 4. бр. Јовићеве „Страже“, на уводном месту, власништво и уредништво тога листа „свечано обећаје“, да ће оно сав свој чисти приход, који буде имало од својих претплатника, употребити за издржавање Милетића.

Као син Милетићев не могу да дозволим да се светло име његово увлачи у једну најпростију рекламу, која ништа друго не смера, него да од необавештених људи измами претплату. Ради равнања искрених пријатеља Милетићевих изјављујем, да је његова ексистенција осигурана приходом од „Заставе“, а „погине-ли „Застава““, као што прориче г. Јовић, наћи ће Милетић сигурнији ослонац и бољег пријатеља у свом сину, него у Јовићевој „Стражи“.

Милетић ни од кога никаквих прилога не прима, нити ће примити. Он је задовољан с оним што „Застава“ доноси, и ја као син његов одлучно одбијам понуђену помоћ из мутног извора Јовићеве рекламе.

Пронађите, г. Јовићу, за своју „Стражу“ други какав „книф“. Овај вам неће упалити.

Беч, 4. јула 1893. год.

Славко Св. Милетић.

СВЕТЛОСТ И ТАМА — ИСТИНА И ЛАЖ

Када се роди лаж, као лаж живи, као лаж и умире. Кад-тад може лаж да метне на своје кужно лице маску, што неки веле „лорфу“; за тренут ока може да омане оно што је простодушно и наивно, али лаж је лаж, она ће брзо да баци ту маску, и оне простодушне очи које су биле засењене, прогледаће опет чисто и јасно, и са гнушањем одгурнуће од себе, гадну, голу неистину.

Нашао човек на путу премлаћену, смрзнуту, полумртву змију, смиловао се, нахранио је млеком, метнуо је у недра да се открави, а она кад дође к себи, поче да разгриза утробу своме добротвору! Да се човек за рана не распаса, да не тресну змију о тле, да се не извида, могао је животом платити.

Та премлаћена, полумртва, притајена змија — то је главом Крунослав Јовић; човек, који се њојзи смиловао, то је народ српски; појава Јовићеве „Страже“, то је уједе те змије притворнице, а неодзив „Стражи“ у народу, то је тај лек, да се народ излечи од уједа, који му је Јовић нанео, хотећи да поцепа странку сада, када је она започела велико и корисно дело организације радикалне странке. И хвала Богу, народ је одгурнуо тога јакрепа . . . .

Свима нам је позната историја Буланже-а и његове пустоловне политике. Почео је каријеру у војсци. Уграбио је згодан тренутак, знао је када ће му што упалити, и према ветру окретао је опаклију. Када му је требало да се дочепа велико га чина у војсци, он је и кад је требало и кад није требало, и кад је било згоде и кад је није било, обесио на велико звоно осветu — реванш рат против Немачке. То је популарна ствар у француском народу и његова слава је расла, — постао је генерал. Хтео је да постане диктатор, да сруши републиканску управу и да се прогласи за цара.

Многи иначе поштени људи поведоше се за њиме, али га доцније сви разумни људи напустише. Када му је требало за његову пустоловну политику новаца, он је тајно шуровао са Орлеанистама, са разним претендентима престола, убеђујући их, да он ради да сруши републику.

Од њих је добијао силне новце, покретао листове, бајаги у обрану републике, а у ствари против ње. И Јовић је почео каријеру у војсци, само што није доспео ни до „велбаба“. Па кад ни онај прави Буланже није могао да уништи републику, вала неће ни овај српски Буланже уништити радикалну странку. И Јовић је окретао опаклију према ветру, био је он и велико Хрват, био је он и Крунослав и Стеван, када је како мислио да ће ћарити.

За себе је писао да је он само припадник источне вере, или Хрват источне вере и јавно је писао, што ћемо ми и доказати, да му је све једно, само нека дође до неког споразума, па макар се како спојила православна и римска црква Њему је ништавна била она борба, она вековна борба наша, за обрану имена српскога и наше вере православне.

Када је мислио да ће од радикалне странке што више ућарити, јер га већ сви и Хрвати упознаше и сургунисаше, онда он, како сам вели, 10. марта 1890. године постаде — радикал. Заиста врло рано је променуо своја начела!

Када је Буланже долијао издајством својих републиканских другова, он се као и сваки други пустолов без куражи за даљу борбу, без срестава остављен, убио на гробу своје неке љубазнице, бајаги из — љубави.

И Јовић се оцепио од бораца радикалне странке, основао нов лист; још се чека његова политичка смрт, која може бити ако не на гробу великог гонитеља српске мисли и српскога имена фратра Дона Миха Павлиновића а оно можда на илуворној идеји великог Хрватства, које проповедају „Obzor“ и „Hrvatska“, гонитељи српског имена и народа у Хрватској. За то га ваља да баш ти листови данас тако хвале!

Наш братски чешки народ, који поред многих својих родољуба у младочешкој странци имаде и издајицу Сабину, опростио га се. А гле и нама искрену српски или ако хоћете хрватски Сабина. Сабина је био журналиста, па издавајући се за Младочеха, он је испрва уживао поверење у младочешким круговима, писао јавно врло радикалне чланке, а тајно издавао чешким непријатељима сва решења и планове младочешког партијског клуба. Такав је и наш Сабина Јовић. На језику, слободњак и радикал, а тајно у души мрачњак и све само не радикал већ Јотин друг, нераздвојни пријатељ, који се користио поклоњеним му поверењем код „Заставе“ и пуштао да Јота својеручно пише у „Застави“ и себе брани. Кад је Јовић на делу ухваћен, зар му је било места код „Заставе“? Има ли икога у целом Српству, што дише радикалним духом, да може још на Јовића окренути главу, да га може правдати? Заиста да нема! А ако баш и беше којег неверног Томе и тај се до сада разуверио . . .

Када стари Римљани беху у најнезгоднијем положају, кад им држава беше у опасности онда се појави међу њима човек који је све могуће партије обиграо, који је морално и материјално пропао, па тај човек хтеде да игра прву улогу у римском сенату, хтеде да постане диктатор. И он је баш као Јовић долазио на јавна места, омаловажавао и грдио прве људе из републиканске странке. То беше злогласни Катилина. Тренутно је нашао мало одзива, удружио се са непријатељима римскога народа, удружио се са сотоном, тражио је везе са мамоном, само да народу о глави ради. Једва је римски родољуб и чувени говорник Цицерон тада спасао државу од пропасти.

И Јовић је „катилинарска егзистенција“ и он се удружује са свима, са Јотом и позива у својој „Стражи“ све Србе без разлике партија, да раде солидарно у овом или оном правцу. Све је то њему једно, ма ко дошао, да је уз њега, ма који Србин из ма којег табора и странке, па наравно тако ће их бити више, јер је сав народ уз „Заставу“. Катилина је зло прошао, па не може бити да ће и Јовић добро проћи. Наћи ће се и он као сухо дрво у сред свеже зелене горе.

Као човек без правца и начела, он је себи увек недоследан. Прво је викао: дајте нам збора, а кад се састајао збор сресских изасланика на Петров-дан, он је анатемисао сваког оног, ко на тај збор дође. Наши изасланици, верни тумачи српске народне радикалне странке, не послушаше глас те кукумавке, те птице злослутнице, чији се глас са „Стражаре“ разлегао, већ озбиљни и достојанствени дођоше. Величанствени петров-дански збор сатр'о је Јовића, па што он сад против тога збора пише и хоће да га омаловажи — сасвим је природно. Та и животиња риче, кад је у последњем ропцу!

Природни је закон, да све оно што нема здрава морална темеља, мора се срушити, природно је да јабука, коју је црв начео и даље труне, а Јовића је тај црв већ давно начео, да је трулеж већ прешла у — распадање. Од вајкада је било да се светлост не да сакрити, да истина избија на површину а што је лажно, то није трајно, то пропада и — пропашће.

Оволико написасмо само ради простосрдачног народа нашег, а на силна непрестана обмањивања, лажи, клевете и подлих денунцијација Јовићевих — не ћемо одговарати, — јер и сувише ценимо своје достојанство и „Заставу“, у којој ћемо расправљати друга, по народ наш битна и важна питања, у која свакако не спада питање тако проблематичне (сумњиве) личности, као што је личност једног Стевана — Крунослава Јовића.

△

ШТА ЈЕ УРАДИО ПЕТРОВДАНСКИ ЗБОР.

Српска народна радикална странка јесте странка напретка, странка, која се подмлађује. Она не зна за застој. У ње је увек запета пушка. Она корача напред, заузима, осваја. Испречи ли јој се што на путу, то прегази, сатре. Малакше ли и истроши ли се у раду један или други, ту су нове снаге, да попуне редове. У радикалној странци сви су слојеви народни заступљени. Њени су редови густи, несломиви. У њој чврсто стоји један уз другог: занатлија уз доктора, свештеник уз

ПОДЛИСТАК.

Др. Светозар Милетић о — „Стражи.“

Поуздано знам, убеђен сам, да ће сви штовани читаоци „Заставини“ код овог наслова застати, да ће им српско срце силније закуцати. А како и да не закуца јаче, када је реч о највећем Србину, што га је како народна песма вели, српска мајка родила, а бела вила млеком одојила.

Тржавица, коју је Јовић хтео у нашој странци изазвати, коснула се родољубива срца нашег старине, дива Милетића. Када су му пријатељи рекли, да је Јовић покренуо „Стражу“ па да би нашкодио Милетићевој „Застави“ а себи на такав лукав и препреден начин скупио претплатнике, те издао неки вајни оглас у ком позива наше опробане борце и народ, да напусте „Заставу“ и да се претплате на „Стражу“ а он (Јовић) ће чист приход давати на издржавање Милетићево, — Милетић је плануо, ходао је горе доле по соби и ништа га није могло умирити.

Тек кад је Славко у име свога оца послао ону изјаву „Застави“ и кад је то Милетић прочитао, он се умирио и само што рече:

— Мој Славко је добро урадио, нисам ја никада ни од кога примао издржавање, а народ ће показати, да ли му је још мила моја „Застава.“

Једва могосмо умирити Милетића. И сада када му је према приликама много боље, када је према околностима и према својим годинама мирнији, нађе се одрода, да му помућују мирноћу његовог живота.

По што мало разонодисмо Милетића, он се одобровољи и рече нам у брзо ове значајне речи:

— Одавна сам ја видео, да то није не Стеван и Крунослав, већ је то **Трунослав**, који хоће да нам **натруни**; није то Јовић већ — **Ровић**, који **рови** против „Заставе.“

Ми се слатко насмејасмо па и сам Милетић, који настави: „а „Стража“ то вам је „Дража“ јер видим да све **дражи** по народу а мени не треба за пријатеља, човек, који је непријатељ моје рођене деце..“

Као што рекосмо, Милетић се према околностима добро осећа, па и ако не може дуго да се занима радом, он се радује сваком броју „Заставе“ која изађе, и коју му одмах морају однети да је прегледа.

Милетић се шета а чита, кад може старије писце из светских књижевности. Памћење му је врло јако развијено. Још носи дугу косу, као што је из затвора изашао, а коса му је сребрно бела. Нема дана када не спомиње нашега Јашу, и нестрпељиво очекује онај светао дан, кад ће нам се Јаша вратити.

Ми завршујемо ове редове са свесрдном жељом, да се Милетићево здравље још на боље окрене, а томе ће допринети и то, кад Милетић види, да она странка, коју је он основао, за коју се борио и страдао, напредује, да је сложна, чврста и одлучна.

Д.

МИША.

Кад год бих га видео, свагда бих се сетио оних „берекинчади“, што по обалама јадранскога мора краду божије дане, и оних „лазарона“ талијанских, који по обалама красног напуљског залива, на догледу Везува, а под плавим небом талијанским чекају по вас дан, да им печена шева улети у уста

Да, да Миша „наш Миша“, тако га зову сви у нашем шору, а и ван њега, камо допире он, купећи дудове и исчекујући, не ће ли се ко смиловати и дати му „клајцару!“ Чудно вам је то створење. Мален, нејак, једва да је навршио четврту годину. Пупав, надувен, прљава му се кошуљица спустила до чланака. Кад и кад би се уплео у њу, пао и ударио у плач.

„Ћут Мишо!“ викнуо би ко год од мимо пролазника. А Миша, малени Миша би ућутао. Другом приликом почео би да се пентра на дуд. На дому слаба рана, а глад не пита. Куд ће јадник, већ на дуд. Нешто се тек мора јести, а Миша је увек гладан.

„Доле Мишо с дуда, ево конштаблера!“.. Миша би се плашљиво осврнуо, разрогачио мутне очице своје, спустио се с дуда и почео да бега. Та за бога за њега је свако власт. Свако му може заповедати. А како не би тек могли то конштаблери. За бога и по богу, та они су за њега велика власт. Носе сабљу и трсковачу, а то је већ довољно, да их се Миша боји. Као да слути већ сад, да ће кад било имати посла с њим. Ма да још не осећа, не пojми, шта се збива око њега, ипак као да му се само каже, да је већ данас упућен сам на себе, да је остављен сам себи. А зна се, шта бива с онима, који су остављени у раном детињству свом сами себи. Од сто случајева, једва да у пет нема касније полиција и државна власт посла с њима.

Заселе жене на клупи пред кућом. Претресају сеоске ствари. Кују сплетке и оговарају друге своје. Да би им разговор лакше и брже текао, залажу се час по час гибаницом или савијачом. Крај њих протрчи руља деце. Сва весела, расположена. И не хају за жене, што седе тамо на клупи. Међу њима и Миша. У један мах би застао, турио прстић у уста и жељним погледом погледао жене. Али није око му уперено у жене, колико у ону тепсијицу пецива. И жене би се загледале у њега. По нека окрутнија, незнајући ни сама за што, осорнула би се:

„Сели одавде, шта бленеш, бедо ниједна!“ Миши би се у тај мах заруменели они подбули му обрашчићи, у очицама би му се појави-

ратара, трговац уз учитеља. Један другог не гледа преко рамена. Један се од другог не поноси ни на путу, ни у друштву, ни на збору, ни пред високом господом. Један другом стоји на руци. Особито умнији чланови помажу онима, који нису имали среће, да што више науче, да више сазнају, а то нису имали среће због данашњих друштвених прилика или због својих неприлика, за које опет нису они криви. У кратко: то је странка, у којој живи брат с братом братски и у њој се иде само напред, а натраг — никада.

Но погледајмо се данас . . .

Одавно се приметило у нас, да не иде све онако, као што би требало да иде. Одавно се приметило, да је неко метнуо своје прсте, да распуди оно, што се годинама стицало и што је тековина самог народа нашег; да растера највредније раднике са поља српског радикализма у нас. Почело се сумњати, сумњичило се, подметало се и зло је почело све више и више корена да хвата. Шта више зло је тражило прилике, па да се зацари. И таман да се зло укорени кад у тај мах народ се покрену и довикну на уста петровданскога збора: дотле, и не даље!

У невољи се невољисало. И нашао се згодан човек за незгодне прилике, човек самољубив да уздигне оно своје „ја“!

Све му је као наручено ишло на руку. Сви му се уклањали с пута. Сви га пустише да ради, што хоће. А не знадоше га. Не могоше одмах видети, куда то води. Не сазнаше за времена, што се сад зна, јер је знао вешто да крије своје ноге. Још му је требало два-три месеца. Требало му је, да са свим разбије густе редове у странци; требало му је, да постане јединим господарем „ситуације“, да продрма странку из основа, па да раштркану војску пошље на изборно бојиште. И таман да ближе стигне својој мети, просу се на њега киша хладне озбиљности петровданскога збора. Лија је на свакојаки начин лисичила, али се откри завеса испред тајанствених умишљаја њезиних, и — лија је долијала.

Сад, кад је догорело до ноката, кад је самовоља једнога човека, кога је слепи случај избацио на површину и поставио га на узвишено и прво место у странци, за које није дорастао, почела да жари и пали по странци, прави пријатељи странке и народа нису смели више мирно гледати Мусу Кеседију, где се размахнуо свом снагом, да поништи и оно, што још није поништено. Нису смели гледати више ни на какве обзире, ни на какве разлоге, јер би тај тежак грех њих теретио пред народом. Кад је напредак наше странке дошао у питање баш сад пред изборе судбоносног сабора народно-црквеног, онда ту нема више времена да размишљамо, онда се не сме више обзирати на спољашност, на ове или на оне формалности.

Народ је схватио озбиљан положај. Увидео је, да се нешто крупно иза брда ваља, па је послао своје изасланике на петровдански збор. А одакле није било изасланика, био је мало да не из сваког већег нашег места по неки отресити радикал, који је вољан рада, озбиљна рада, дошао да види и чује, ко је тај јунак, што сме да кочи точак напретку целе српске народне радикалне странке. И у том „јунаку“ упознао је ону исту слику и прилику, које није било у српском писму у оно значајно доба, кад се бацао кукоље из пшенице, кад се у нас пречишћавало и нашој странци ударао основан темељ, кад је народно коло повео Јаша Томић и Лаза Нанчић; није се та слика и прилика нашла онда у одсудном часу на народном мегдану, него се баш онда клањала звезди пророка из Вујаковаца и војевала у првим редовима под барјаком Анте Старчевића против свега, што се српско звало и назива.

Почело се говорити, да се у нашој странци ради по вољи овог или оног човека, па било то оправдано или не, петровдански збор је најбоље решио тај чвор. Установом средишњег одбора најјасније је доказано, те то може служити на умирење свију нас, да је у српској радикалној странци господар — сам народ. Збор је донео правила, којима се сваки члан, био он у средишњем одбору, био он у среском или месном одбору или само војник; био богат, био сиромах, мора подједнако поклонити.

Дакле петровдански збор остаће значајан по наш народ, јер је он претеча успешнијег, одлучнијег и бржег рада у нашој странци.

Само непријатељи народне радикалне странке могу побијати важност петровданског збора, а од непријатеља народних не можемо ни тражити, да буду народу наклоњени.

Е.

ПИСМО ИЗ СРБИЈЕ.

СА СРПСКЕ СКУПШТИНЕ.

Народна скупштина у Србији продужила је претрес оптуженим либералним министрима.

Пошто се прочита записник прошлог састанка, доби реч напредњак Гарашанин. Он је говорио о оптужби, о ужасу који кроз њу веје. Сав његов говор био је у духу помирљивом. Тражио је, да се спусти завеса преко ове оптужбе, те да се сјајно дело краља Александра не прља још и једним оваким „шкандалом“, у коме ипак они прави кривци не ће бити кажњени. Он указује на намесништво, као на главне кривце и пита, за што се они не узму под суд, за што су их у оптужби тужиоци назвали узурпаторима, људима који су газили устав. Па кад су они то, за што не дадоше њих на суд као просте злочинце, зашто их не предадоше истражноме судији? Он најзад моли радикале као браћу, да се махну тих неплодних и штетних заплетања и кад нису у стању да предаду праве злочинце суду, онда нека се и преко овога пређе.

Поп Марко Петровић побија говор Гарашанинов. Он би пристао и на великодушно измирење: кад се не би тиме дала могућност и даљим злоупотребама уставним. Кроз читаве деценије закони и устав гажени су несавесно и нико не одговараше за то, па зар и сада, кад је стављена могућност да се над кривцима изрече праведна пресуда и да се једном за свагда даде пример будућим, да није лако титрати се и газити устав и законе.

Његов говор, који је у томе правцу кружио, приман је са одобравањем. У томе разлагању дотакао се и намесништва, које је назвао узурпаторским и незаконим. Слаже се са Гарашанином, да је намесништво главни кривац, али он вели, нека Гарашанин формулише тужбу противу намесништва, нека јој нађе уставног и законитог основа, па ће је и он потписати. У даљем говору прекорева Гарашанина за држање његове опозиције за време либералне владе. Докле не беше те владавине, Гарашанин је нападао њих, кад они дођоше, он обустави ватру против њих, либерали газише законе, рушише устав, пролише крв — Гарашанин ћути.

После говора његовог оглашено је ¼ часа одмора. За тим је говорио Живко Малопарац у корист оптужбе. За овим је узео реч Ранко Тајсић.

После дуге и крваве борбе дошо је једном ред, да ја као посланик после 20 год. са посланичке клупе говорим оптужбу против Авакумовићева кабинета. У тој дугој крвавој борби, дугој и мучној, народ је са великим жртвама победио и нагонио једнога краља Милана да даде народу један устав, који ће одредити правилан ток и да се одрече престола у корист свога сина, на коме је самовољно владао. Али и после тога, после те паузе, која је јасно истицала резултате, у којима се види какве последице постижу чак и самога владаоца; кад своју владу оснива на самовољи, ипак се нашла једна влада, која је мислила да ће мимо закона и воље народне моћи владати.

За овим уводом изјавио је, да ће у своме говору тачку по тачку расматрати одговор оптуженога Авакумовића, а тим расматрањем доказаће како је одговор оптужених потпуно ништаван. Тако је и радио.

За Ранковим говором, који је трајао пун сахат а који је изазвао громогласно живео, после његовог завршетка у коме је реко, како Рибарчева напомена: „од капитола до терпејске стене само је један корак“, могла би можда Рибарца и спасти да је он мислио, како од министарске столице па до оптуженичке клупе има само шест педа, — узео је реч поп Здравко Пауновић. Његов говор није се тицао појединости. Он је говорио у опште о незаконитости владавине од 9. авг. која је српску земљу притискивала и крвљу српских грађана топила. — Пријавило се за говор још 19 посланика.

СРПСКО СВЕШТЕНСВО И ЦРКВЕНА ПОЛИТИКА ВЛАДИНА.

15. јуна т. г. држало је свештенство старо-бечејског протопопијата своју свештеничку исповест. Том приликом саветоваху се свештеници поменутог протопопијата и о том, какво становиште има да заузме српско православно свештенство према познатој црквеној политици владиној. Збору том, ком је председавао Јован Борота окр. прота ст. бечејски, а пероводио Иван Јелчић протопресвитерски помоћник ст. бечејски, беху резултат ове

ОДЛУКЕ

свештенства протопресвитерата старо-бечејског у предмету црквено-политичких реформа.

Ми потписани српско-православни свештеници протопресвитерата старо-бечејског, искупљени у Старом Бечеју дана 15. јуна 1893., пошто смо исповедили грехе своје и причестили се часног светог тела и крви Христове, на састанку своме узели смо у претрес познате законске предлоге: о уважању државних матрикула, рецепцији израјелићанске вере и слободном вршењу вероисповести, као и ту околност, да је државна влада у изглед ставила и подношење земаљском сабору законског предлога о обавезном грађанском браку — и по дужем исцрпљивом саветовању а с обзиром на то:

1) Што се уваћањем државних матрикула вођење црквених матрикула и ако не забрањује, ипак од стране државе непотребним и излишним проглашује, те се тиме углед и важност св. цркве и њезиног свештенства и у очима самих верних побија и понижава;

2) што се уваћањем државних матрикула вршење св. тајана: крштења и миропомазања а кроз то и осталих — свештенству знатно отештава; а у свези са законским предлогом о слободном вршењу вероисповести равнодушност према цркви и одступање од вере посредно подстиче и потпомаже;

3) што се свештенство у вршењу неких својих најважнијих црквених дужности ставља у зависност од подређених државних органа и што му се од стране државе и онда, пошто му је већ одрекла право и моралну и интелектуалну способност за вођење матрикула, ипак у том погледу још дужности намећу и оштрим казнама прети;

4) што се рецепцијом израјелићанске вере у толикој мери, да хришћанин може из своје вере у израјелићанску веру прећи, државним авторитетом пориче и обара догмат наше св. православне цркве и свију хришћанских вероисповести, да у крштењу душа добије неизгладиви печат, којега никада више нико и ничим збрисати не може, те услед тога прелаз из хришћанске вере у редове некрштених постаје немогућ;

5) што се законским предлогом о слободном вршењу вероисповести не само омогућава него посредно и подстиче распадање постојећих и склапање безбројних нових религиозних заједница па и само безверство на поругу узвишене науке Божијег Сина, и на разорење његове цркве а на срамоту и штету савременог друштва и миле нам отаџбине;

6) што би се законом о обавезном грађанском браку под изговором слободоумља извршило најстрашније насиље савести свију оних, који су својој цркви искрено одани — и изричним прописима закона обарало би се учење св. православне цркве о томе, да је брак тајна, коју само црква преко свога овлаштеног свештеника и само у случају томе, ако нема црквених запрека — нарочито из сродства проистичућих — свршити може, дочим је свако друго живљење мужа са женом — по науци св. цркве — или блуд или прељуба или крвосмеса, а деца из такове заједнице рођена незаконита и плод грешне пожуде;

7.) што не само склапање брачне свезе него и суђење о ваљаности и трајању исте спада у искључиви делокруг цркве, а не државе;

8.) најпосле што ће противно схваћање и евентуално поступање државе неизбежно изазвати огорчене сукобе између цркве и државе, у којима лако може доћи у опасност грађански мир и поредак, као што је већ сад на сам глас, да се те црквено-политичне реформе спремају, нарушен душевни мир и увређена савест безбројних грађана ове државе;

овим најсвечаније изјављујемо:

I. Уваћање државних матрикула у нашим очима је новотарија, коју није изазвала државна потреба, нити се даде оправдати оним разлозима, који су у мотивацијама истог законског предлога изложени.

II. Државне матрикуле, рецепција израјелићана у предложеном облику и слобода вршења вероисповести тешка је увреда, која се наноси Богом установљеној хришћанској православној цркви и њезином свештенству.

III. Обвезни грађански брак је најстрашнији нападај на догматичку чистоту наше свете цркве.

IV. Услед свега тога ми смо сви одлучни противници црквено-политичког програма садање државне владе и као такови ћемо се у свакој прилици и на сваком месту — а особито у случају нових избора за земаљски сабор — и речима и делима показивати.

ла суза. Почео би кискати и спремати се да бежи. А нашла би се која милостива срца. Има зар и она чедо тога доба, а „не дај Боже да се детету деси оно, што му мајка слути,“ па сетив се чеда свог, запитала би:

„Мишо, јеси л' гладан?“

Миша би се на мах изменио. Чисто би му чудно дошло то питање. Он, па да није гладан. Зар се то да и замислити.

„Па шта би јео Мишо?“

Шта би јео? Целу зиму ранише га кртолом и пројом, а од како је пролеће наступило, а за њим лето пристигло, сув лебац, црни и бео лукац и дудови, то му је сва рана. Оне дане, кад би добио по мало млека, сматрао је за свечане. А месо тек то беше за ђ' ванредна појава у животу. И онда га питају шта би јео.

„Хоћеш колача Мишо?“ и добродушна сељанка одломила би по добар комад теста. А Миша је постао у том тренутку блажен. Заборавио би децу, махнуо би игру. Отрчао би у какав кутић, скупио се у своју прљаву кошуљицу и халапљиво гризао добивени комад. Није ни казао „хвала“. Код куће га о том нису учили, а сам није знао шта то значи. И боље. То је још срећа за њега. Касније, кад се буде почео сам о себи бринути, видеће како то „хвала“ скупо стаје. Дознаће, да се људима мора увлачити, пузити им и клањати. Љубити их у скут и руке, ако хоће што да добије. Буде ли мало само „свој“, тада ће осетити и познати, ко су и шта су људи. Данас је он само нејако дете, а кад дорасте, тад ће казати — осетив сву тежину свога положаја „ала наше за мало бијаше.“

„Па ко је тај Миша, с којим се неки титрају, неки потсмевају, једни га гоне, други сажаљевају?“ питаће те ви. Миша је дете са улице, сироче. С њим је слободно чинити шта ко хоће и жели. Та људима је и онако на срцу, да газе нижег од себе . . .

*

Наше је село лепо, али сиромашно. Многи и многи морају другом у надницу, а многе и многе у службу другоме. У селу живео поштен и раден сељак Митар Поповић. Радио је јадник и дан и ноћ. Вредан као мрав, први је устајао, а последњи легао. Али никад не беше у стању да себи помогне. А и од куд? Осим малене куће тамо на крај села, не имао никаква друга имања. Лети ишао у надницу другом, а зими опет ранио породицу своју тим, што је ишао другима да сече дрва и коље свиње. Но слабо је то помагало. Окупила га жена и деца. Сви хоће да једу, сви траже одела, сви траже топле пећи. А кад све то заради и набави Митар, тада му управо за уштеду не остаје — ништа. Кубурио тако Митар, док му деца — а дао их Бог прилично — беху малена. Па покрај све те кубуре, непрестано га јела брига, шта ће и како ће, кад му деца поодрасту. Тешко му било и помислити, да не може деци својој да створи будућности, већ их мора пустити, да се потуцају по свету од немила до недрага. Хја, кад друкчије не може да буде, то невоља не пита.

Нашло се у Митра најстарије женско дете Мара. Полазила она школу, учила се вредно и понашала примерно. Али време, кад је Мара ваљала да иступи из школе, ближило се све већма. Кад год би Митар погледао своју миљеницу, свила му се нека тешка туга око срца Питао се, шта ће и како ће с њом кад изађе из школе. Њему чисто летели дани. Волио би да се и продужи школска година само да се с Маром не мора растајати. Хе, али суђено је суђено. Заврши се школа и Мара се исписа из школе. Сад наступише за Митра тешки дани Све мислио на једно смислио. Мара ми се, мишљаше он, добро учила. Учитељ је хвалио свагда. Како би било, кад би замолио добре људе, па је послао у вишу какву школу. Шат изучи макар и за учитељицу, па ће бити свима нама добро. И пође он по добрим људима, да моли и мољака помоћи за своју ћерку. Једни га примише лепо, шта више обећаше, да ће и помоћи, други га бога ми примише ладно, а трећи сурово и свакојако. Виде Митар, да му помоћи нема Виде, да мора дати дете своје, миљеницу своју у службу туђину. Тешко му то било. Знао зар, како је горак и тежак туђ лебац . . .

Једног дана поведе он Мару своју у службу. Примио је сеоски трговац, да му буде деци дадиља. Зарадовао се Митар, што ће му дете бити бар близу њега, те неће за њом страховати. — Примила се Мара службе. Плакала из почетка, али сузе не помогоше. Предаде се најпосле судби својој.

Провела Мара код свог господара којекакве четир године. За то се време извештила свему послу домаћему. А уз то се развила, да не може бити красније. Изашла она баш лепа девојчица. Има је човек, шта и погледати.

У кући трговца, код ког је служила, долазила често господа из вароши Имао он великих познанстава, а био и иначе виђен и угледан човек. Једног дана доћи ће некако у село сремски судац. Обавив свој званични посао, сврне трговцу на чашу две вина. Не била тог дана домаћица на дому, те Мара служила око стола. Била она окретна, чисмена и хитра. То се допаде судцу и он је позвао к себи, да му буде слушкиња. Опирала се томе Мара, али које лепа плата, које лепе речи, те се приволи она да иде у варош.

Лепо ли вам је то у вароши. А особито је варош и варошки живот примамљив за сељане. Пусто оно шаренило, хука бука, све ти је то друкчије него ли на селу. И Мари се допало на вароши. У кући беху задовољни с њом, а и она била задовољна са својим госама. Проживела тако неко време у кући тој никад боље. Али где је среће ту је и несреће.

Судац је имао сина. Слушао он науке на великим школама, тамо у престоници. Једног дана чу Мара, да ће „млади господин“ доћи кући. Сви га очекиваху жељно. Само је Мара нешто стрепила. Обузимала је нека потајна слутња. Није ни сама знала зашто. Тек, чисто

V. Употребићемо сваку згодну прилику, да наше верне упозоримо на опасности, које њиховој вери и цркви прете и настојаваћемо, да с њима заједно, служећи се законитим средствима, опасност отклонимо.

VI. Његовој Светости, Патријарху Српском, г. Георгију и високопреосвећеној Господи Епископима одужујемо се овде признањем, благодарношћу и оданошћу на том, што су по својој надлежности учинили кораке, да спрече успех ове опасне црквено-политичне акције, обећавајући и уверавајући их, да ће у нама и у стаду нашем увек имати одлучне и поуздане војнике у њиховој законитој борби за одржање у чистоти учења и предања свете православне цркве нам српске.

У Старом Бечеју, 15. јуна 1893.

Јован Борота с. р. окр. протопресвитер старобечејски. Александар Поповић с. р. парох старо-бечејски и намесник. Јован Степанов с. р системизовани парох. помоћник старо-бечејски Иван Јелчић с. р. протопресвитерски помоћник старо-бечејски. Панта пл. Поповић с. р. парох петровоселски. Иван Тешић с. р администратор парохије молске. Јосиф Рацковић с. р. администратор парохије молске. Јован Павловић с. р. парох аћански. Јосиф Поповић с. р. парох аћански. Лазар Шевић с. р. свештеник-помоћник у Ади. Александар Николић с. р. протојереј и парох сенћански. Тривун Влашић с. р. парох сенћански. Павел Ковачевић с. р. парох ст. кањишки. Младен Јосић с. р. администратор парохије мартоношке. Ђура Јеврић с. р. парох сегедински и намесник. Симеон Мајински с. р. парох сентомашки. Лаза Каћански с. р. свештеник сентомашки. Ђура Страјић с. р. свештеник сентомашки. Васа Клаић с. р. администратор парохије туријске. Стеван Кирић с. р. парох фелдварски.

Поглед по свету.

— Из Софије јављају, да су бугарске социјалисте ових дана држале свој скуп у Трнови, где су дошли изасланици од 60 удружења. Социјалисте су решиле, да учествују у предстојећим изборима и да ће покренути свој лист. Уједно су решиле, да пошљу своје изасланике на велики социјалистички збор, који ће се одржати у Цириху у Швајцарској.

— Руске новине, пишући о новом трговачком уговору између Русије и Аустро-Угарске држе, да тај уговор не ће бити од бог зна каквог успеха за руску привреду, али да ће појачати боље односе између те две државе и да ће бити боље јемство за европски мир.

— Из Цариграда јављају, да се у Арбанашкој изродила између два племена озбиљна завада. Ова завада је у толикој мери, да су места Ђаково и Пеђ опкољени. Ма да су те задевице локалне, ипак је порта изаслала батаљун пешадије и пук коњице да обустави даље изгреде. Изгледа, да ће ова војна спрема бити довољна за сад. Ствар у истини није за сад опасна; но може бити, ако се турска влада озбиљно не постара, да та ствар легне.

ДОПИСИ.

Пирош. (Школски испит). У српској вероисповедној школи био је 17. јуна 1893. г. испит у присуству местног школског одбора, неколико родитеља и једног госта. Како је број наших ђака тако велики, да се сва деца у један мах учити не могу, то је наш вредни и ваљани учитељ својим сопственим пожртвовањем тако распоредио да се одељено и то пре подне од 7—10 сати III. и IV. а од 10—12 I. и II. разред учи; а после подне од пола 2—3 ради са I. и II. разр., а од 3—5 сати са III. и IV. разредом. Није ли то пожртвовање од стране нашег учитеља, који са пуном вољом неуморно ради, да нашу Српчад на добар пут изведе.

Почетак испита је био у пола 8 сати у јутру са III. и IV. разредом, а председавао је и руководио испитом местни школски управитељ, свештеник г. Јован Трифуновић овако: По записнику узео је све предмете редом и прозивао је из истога ђака, којег је хтео, да говори, и то је тако удесио, да је скоро сваки ђак из свакога предмета говорио. Тако је текао испит са реченим разредима све до пола 11 сати. За тим су пуштени ђаци истих разреда до 12 сати на одмор, односно кући, са тим налогом да ће се са њима после 12 сати испит продужити.

Пре но што је III. и IV. разред отпуштен, звонило се на мале ђаке I. и II. разр. који се сакупише и чекаху у дворишту на учитељеву заповест. Кад је школа мало проветрена била, пусти их учитељ у школу. Помолише се богу, и отпоче испит са мањим разредима као и са већим, прозивајући све редом ђаке, да из прописаних предмета одговарају. Испит са истима трајаше до после 12 сати. Мали разреди буду отпуштени, а III. и IV. већ беше у порти сакупљен, који сада наново ступи у школску дворану, и испит се продужи из осталих предмета из којих деца још не беху испитана и трајаше до после 2 часа.

При испиту био је највећи ред и тишина из чега се види примерна школска дисциплина.

За време испита могао се свако науживати, како деца на питања тачно и потпуно одговараху. Кад учитељ, или ма који од присутних, питање стављаше, сваки жељно ишчекиваше да одговара. Скоро чудно беше то, како се ђаци, кад из којег предмета не одговараху, одмах пријавише да они из тога не беху питани.

Из свију прописаних предмета одговараху деца врло добро. Но врхунац учитељеве вештине и неуморног труда његовог показаше деца III. и IV. разреда у доста замршеним и тешким рачунским задаћама, које они са простим и десетичним сломцима у сва 4 вида тачно израђиваху.

При завршетку испита школски управитељ, свештеник г. Јован Трифуновић изјави учитељу г. Ћири Каракашевићу своје највеће задовољство с овом допуном: „Ја сам у моме веку при многим испитима присутан био, ал' овако леп успех, са многобројном децом у сваком предмету а са четир разреда, још нигде видео нисам. То је сваке похвале достојно". А дечици рече: „Слушајте и у будуће вашег доброг и вредног учитеља, јер се из свега види, да он труда штедео није, већ је све и сва употребио да вас за будући живот спреми. Повторавајте и чувајте, тај муком стечени душевни капитал од заборава."

Из свега овога види се, да је наш учитељ г. Ћ. К. сваке похвале достојан и да се свако дете за сретно сматрати може, које је њега за учитеља имало.

Исти учитељ није само у школи своју дужност најсавесније вршио, него и у св. цркви, где му деца тако дивно поје, да их је милина слушати. Кад се само Ускрса сетимо и оног лепог појања, како ирмос отпеваше складно и потпуно, то се мора сваки ваљан Србин, који своме подмлатку добра жели, од радости топити.

Још ћемо и ову истину овде навести. Код пређашњих учитеља плакаху деца, кад их у школу терасмо, сада пак плачу, кад их од школе хоћемо да задржимо. Он је децу за школу придобио својом очинском љубављу и својим неуморним радом, те је тако наша школа увек пуна као кошница. Испит у пофторној школи одржан је у недељу 20. јуна и у тој школи је било најлепше задовољство, јер наш учитељ и пофторну школу редовно одржава. (Нека је свака хвала и слава оваком учитељу! Ур. „З.").

Неколико школских пријатеља.

Срем. Карловци јула. (Два пожара у један дан.) У петак 2. јула око пола 11 сахата, кад је најјача сунчана жега била и кад смо се у највећем зноју купали, незнајући од тешке запаре куда да се склонимо, а особито раденици ти највећи мученици и патници, ратари и занатлије којим њихове радње не допуштају да могу заклона тражити како од јаке сунчане жеге исто тако и од циче зиме. Као што рекох: кад је сунце као жива ватра пекло зачу се прасак из пушке, звона зазвонише, ватрогасне трубе затрубише у знак да је ватра. Одмах потрчасмо у помоћ, оном несретнику ком је тај немили гост — пожар у гости дошао а исто тако и нашим вредним ватрогасцима који заиста сваку хвалу и признање од нас карловачких грађана заслужују. А како им се захваљује о том ћу ниже говорити а сад прелазим на ствар. Једва тешком муком стигосмо на лице места, јер ватра беше иза вароши. Горела је једна повећа камара сламе Мартина Дердића. Наше добровољно ватрогасно друштво беше већ заједно са својим реквизитима на пољу, и тако је са својим неуморним радом спречило сваку опасност, које у камари које још у крстинама сложеном житу. У 12 сахати беше се ватра већ доста утишала, опасност беше отклоњена те се неки ватрогасци својим кућама развиђоше а неки застадоше за сваки случај код ватре а те је Мартин Дердић позвао својој кући на ручак. То је било у неколико у знак захвалности за њихово лепо дело.

Наши ватрогасци још се нису ни одморили од силног рада, још се нису ни разишли од прве ватре и неопростише се првог дима од кога немогоше ока отворити, кад али на једанпут диже се јака олујина, за тим страшна грмљавина која донесе доста бурну кишу. Ми се обрадовасмо кад видесмо да киша све већма пада, мислећи хвала богу и она ће најмања опасност бити отклоњена, која би могла још грдне штете учинити. Али таман ми у тим мислима били, кад изненада пуче гром. А после неколико минута засвира труба поново узбуну на ватру.

Гром је ударио у коњушару Јосима Поповића и одмах је букнуо ужасан пожар испод шталског крова који је наравно и изгорео. Ствари које су биле у шталама и качари и ако нису изнесене напоље, остале су неповређене јер су наши ватрогасци сву своју снагу употребили против тог грозног непријатељ-пожара да никако не изгору.

* * *

Сад хоћу драги читаоче да ти проговорим колико се хвале и признања даје том нашем карловачком мезимчету, добровољном ватрогасном друштву, које је готово од самих сиромашних занатлија састављено. Има додуше неколико и наших вредних трговаца и ратара, али би то био и сувише малени број да није наших — као што сам рекао сиромашних занатлија који немају ни куће ни кућишта, али се опет узвисише над ниским себичњацима и прихватише се тог племенитог позива. Ступише у братско коло, те тако заједнички на дику и понос града Карловаца јесу у помоћи сваком оном, кога тај грозни и највећи непријатељ крваве нам тековине наше хоће да опљачка.

Кад је овај (од грома) пожар букнуо, појурише ватрогасци, који од својих кућа, који пак још од оне прве ватре која је непрестано по мало тињала. Појурише да и онде спасу што се спасти може.

Ја нећу ваздан да набрајам колико ово још младо друштво, своје вештине и вредноће показује, то нека посведоче меродавне личности, нека посведочи досадањи рад. А најпосле нека посведоче оне малене даском и трском покривене кућице које не само што су спасене него вештином и вредноћом ни повређене нису. Није ми намера да овде хвалим наше ватрогасно двуштво; доста је што га његово досадање дело хвали, али ми је намера да осудим нечовечни поступак г. Ј. Поповића, који је он у место захвалности према ватрогасном друштву употребио. Ово му заиста на част не може служити.

Коњушара је била са две стране опкољена. Из његовог дворишта брањена је са једним шмрком, а са другим великим шмрком, који је смештен био доле код баре, гашено је преко малих кућица тако, да је ватра са свију страна спречена била, да се никако није могла даље ширити. А сада долази оно, што највећма осуђује г. Јосима Поповића.

Кад је велики пожар утишан био, попеше се до 15 ватрогасаца горе на таваницу од штале, не штедећи своје обуће и одела, које је сваки за своје новце купио. Они горе неуморно радише, као и они доле на шмрку, док нису већ сасвим посустали. Јер заиста није шала од пола 11 сахати пре подне до 8 сати у вече око ватре радити без икакве измене, то мислим да је мало много. Онима око шмрка не беше никог да их измене, као и оне горе на штали, који су као прв радили, кидајући огореле греде, чупајући сено, превртећи преп који се са крова порушио. Узалуд је друштво молило тог богатог господара, да најми десетак људи да им помогну, јер им беше већ и сувише много, готово цео дан радити око тог најтежег и најопаснијег посла. Г. Јосим Поповић у место да је најмио и више од десет људи, он је затворио капију, да и они који беху вољни и бесплатно радити, немогоше унутра. Г. Јосим Поповић се бојао да му когод што не „украде" ма да је ту полиција била и ма да није ни било ништа да се „украде." А најпосле шта мисли г. Ј. Поповић: јесу ли наши добри ратари лопови!? Зар тако понизити нашег вредног и поштеног ратара? Заиста велика срамота по г. Поповића! Ми сумњамо да он има душе и срца!? А да нема душе и срца видиће се из ниже наведених редака.

И ако нису ватрогасци никакве помоћи добили, они су ипак непрекидно радили, док на послетку није један готово главом платио, а бог зна још како ће му бити. Њих 4—5 ватрогасаца радише близу једног забата (кибла) и не слутећи да ће се каква несрећа догодити. Тек на једанпут повикаше они други ватрогасци: „Беж'те!" На тај узвик одскочише сви осим Моцла Редера Њему не беше могуће побећи, јер беше најближи забату, те тако како је само један корак прискочио, било је већ касно, јер се забат срушио и затрпао га тако, да су сви — до 15 ватрогосаца — имали посла док су га избавили. Али шта ће бити с њим, то Бог зна, јер му је горњи део тела сав изгрван а доњи испечен и изгрван.

Док су ватрогасци свога вернога друга, — и једног од најбољих ватрогасаца избављали, који беше од пола доле у живој ватри а од пола горе са цигљама затрпан, дотле је г. Ј. Поповић и његов син Милан викао: „Оставите ви њега; па гасите моју кућу!"

Ето драги читаоче, како се нашим вредним ватрогасцима благодари на њиховом пожртвовању. А да ли су они то од г. Поповића заслужили о том размисли сам. **J.**

ПОЗИВ.*)

СВИМА УЧЕНИЦИМА И УЧЕНИЦАМА ПОК. ЈОСИФА ШЕВИЋА

на прилагање за споменик покојном Јосифу Шевићу срп. нар. вероисповедном учитељу у Черевићу.

Како нам је смрћу незаборављеног учитеља Јосифа Шевића нестало једног вредног и савесног борца наше народне просвете, за признање према заслугама покојника, срп. православна црквено школска општина решила се подићи му пристојан споменик из прилога свију досадашњих ученика и ученица његових.

С тога се позивају на прилагање сви досадашњи његови ученици и ученице (од 1863. до 1893. год.)

Пошто би се исти споменик имао подићи најдаље до септембра месеца т. г. то се позивају поменути, да своје прилоге што пре подписаном председнику црквене општине пошаљу.

У Черевићу 4-ог јула 1893.

Никола Ђорђевић, перовођа — **Ђока Савић**, предс. црквене општине.

*) Умољавају се сви српски листови, да овај позив прештампати изволе.

Вести из места и са стране.

Од уредништва. И у данашњем броју доносимо изјаву г. Славка Милетића, власника „Заставе" ради оних наших читалаца, којима долази „Застава" од петка.

Ватра. У уторник у вече појавила се ватра у некадањој Радуловићевој, а данас Дунђерсковој кући у стану г. Досе Поповића. Како је тај дан владала велика бура, то је могло бити велике несреће. У кући се запалио димњак. И хвала нашим ватрогасцима, који за времена похиташе, те спречише својом пожртвованошћу сваку несрећу. Ми овом приликом не можемо пропустити, а да не опоменемо нашу полицију да упути димничаре, да што боље припазе на чишћење димњака, да се не би како год већа несрећа излегла.

Лакомисленост. Из Срем. Карловаца пишу нам: „Још пре осам дана нестало је одавде Јозефа Шверера — по занату колара, па се још никако о њему ништа не чује. Повод Швереровом одласку нико незна да растумачи па ни његови родитељи, ни жена. Мисли се да је за то: што је без знања својих родитеља, на више места узајмио где 100 где 200 фор. Родитељи га непрестано траже, али му још нису ушли у траг. Јозефа не само да жале његови родитељи него сваки ко год га познаје.

Одлазак родољуба Србина Мехмеда Еф. Спахића из Београда. Овај српски родољуб, коме босанске власти многе неприлике проузроковаше, бавио се у Београду десетак дана. Свугде су га лепо дочекивали а особито српска омладина указивала му је највећу почаст. То сви тврде, само „Hrvatska" по своме пакосном срцу, донела је депешу из Београда, како је бајаги, Ефендија Спахић рекао, како је разочаран са дочеком у Србији. То је гола лаж „Hrvatske" због тога јер јој је криво, што Спахић признаје да је Србин, а „Hrvatska" би хтела и Босну да похрвати. Многобројан свет испратио је Еф. Спахића до жељезничке станице, а као пратња отишли су са њиме и два члана омладине до Ниша. У своме повратку из Цариграда Србин Спахић задржаће се неко време у Србији.

није марила, што ће „млади господин" доћи кући. Казивали јој доста ружног о њему, и она се с тога плашила. И није у истини дуго потрајало, кад дође млади господин кући. Био то „фини" млад човек, кицош и лепушкаст. Језик му био одрешен да не може бити боље, а женкарош опет да му ваља равна тражити. Био је прави лептир. А женске га воледе.

Кад је „млади господин" дошао кући, упала му у очи Мара. Допала му се. И он поче тражити пута и начина да јој се приближи. Није му било то тешко. Лепорек као што је био умео је за час да придобије за се безазлену сељанку. Он је говорио лепо, слатко. Она га слушала и веровала му. Што је он више говорио, тим је она бивала све луђа и све занесенија . . . . .

— — — — — — — — — —

Једног дана отпутова „млади господин" у купатило, а она се нађе са оно мало рува и одела и нешто новаца и са нејаким Мишом у наручју на улици. А ко би и трпео тако несретницу у својој кући? Није знала, шта ће и како ће. Кући у село не смеде ићи. Стид је зар био, да срамоти свога старог оца. Мислила је, камо ће и куда ће. Најпосле се реши да покуша срећу у туђем свету, далеко од својих и милих и драгих, далеко од оца, браће и сестара. Тамо где је нико незна. И тако оде у Б. Одмах први мах, чим је стигла у Б. не допаде јој се тамо. Покрај најбоље воље не могаде наћи тамо зараде никакве. Оно, што је имала готовине беше покрај све штедње на брзо потрошено. Поче продавати и хаљине, то је једва залегало дневне трошкове. Једва једном смилује се нека добра душа, и узе је за праљу. Тежак ли је то посао? По васцели дан ради и ринтај као марвинче. То је само за јаке грађе, а за слабе као што била Мара никако. И то је и уби. Једне зиме при послу захладни. Вукла се неколико дана, па паде у постељу. Уз то јој стиже и глас, да јој је отац умро. То је сасвим обори. Леже у постељу пред Божић а пред Ускрс је сахраниште. Тако малени Миша остаде без матере, оца и онако није познавао.

Општина б—ска извести после смрти Марине њене рођаке и они дођоше да се побрину за заоставштину. Једва да нађоше што шта, ал' то не имало никакве скоро вредности. Само маленог Мишу нађоше. Не хтедоше га узети себи. Али на гађање општинско смилова се неки далеки рођак, сиромах човек, те га узе к себи да га одрани уз скромну наплату, коју му општина даде.

Миша је непрестано код рођака. Али о њему слабо ко води бриге. Има ли што он једе, нема ли гладује. За крађу још није згодан. Буде ли се нашло људи, који ће га упутити на прави пут може бити ваљан човек, не буде ли било људи, умножиће се талог друштвени и опет са једним новим чланом. А реците ми само, ко је крив томе? **В.**

Пуноадеждна Јуност. У прошлом броју „Заставе“ донели смо кратак извештај под горњим насловом, да је овдашња полиција ушла у траг многим крађама, које су све починила деца. А сад дознајемо да је број тих јунака порастао на осам. Вођ целе чете је неки дванајстогодишњи дечак Тоша Капларовић из Черевића, који је као што сам признаје починио до сад преко двадесет мањих и већих крађа, а до сад не би ухваћен. Но најжалосније је у целој ствари то, што Тоша Капларовић има у Черевићу честите и ваљане родитеље, који су истина знали да имају неваљала сина, но сваки покушај да га на добар пут изведе остао је безуспешан. Дуже времена терао је он свој занат и тако му је пошло за руком да краденим новцем заслепи и у своје коло приведе неколицину овдашње деце, којима се допало то, те су му били увек на руци и помагали му. Доста је да наведемо само то да је десетогодишњи Јанош Колесар 4 пута улазио кроз прозор у једну кућу и из једне фиоке новац и цигаретле крао. Па да се види какве су „храбрости“ и вештине имали ти лоповчићи, покашће истрага. Истрагом се доказало да је Капларовића неки Јоца Филиповић — који је 24 године стар — и који је упознао изванредан „таленат“ Капларовићев, звао у Пешту, јер — вели — „тамо се тек може добро шанцирати.“ Само и он је већ „шанциран“ у затвор, а тамо ће имати времена мислити о срећи и будућности. До сада су пријављене већ многе крађе, а има их још много више, само људи не би хтели да трчкарају по суду те неће да пријављују своје штете. Најгоре је што су власници овдашњих злогласних кућа примали ту малу децу да тамо троше и још боље упознају људске страсти, но и њима ће се отшалити шала. Родитељи пазите на децу!

Посланици немачке социјалне-демократске странке. У немачком државном сабору имају социјалисте 45 посланика, међу којима има: 5 трговаца, 3 гостионичара, 8 власника штампарија и слагача, 16 занатлија и 13 књижевника и адвоката.

Педесетгодишњица словеначког листа „Novice“. Пре 50 година покренуо је покојни словеначки велики родољуб др. Јане Блајвајз лист, под насловом „Novice“. 5. о. м. навршило се управо 50 година излажењу тога листа и изишао је свечани број. На првом месту донео је живот и рад др. Јана Блајвајза, а после тога историју листа. Што се год важније дешавало у животу словеначког народа за ових последњих 50 година, на све је то благотворно утицао рад тога листа. И српска штампа радосно поздравља ту прославу са жељом, да поменути лист и даље благотворно утиче на развој братског нам словенначког народа.

Чивуцка обест. Из Черевића нам пишу: „Овдашњи грађанин Ђура Мандић почео је пре кратког времена да точи алкохолна пића у затвореним боцама. За ову своју радњу добио је поменути и законити дозволу. Пре неки дан дођу му у посету два његова пријатеља. Ђура као домаћин дочека их својски и не имајући свога пића, изнесе им пиће из своје радње. Ово некако докуче и чивуцки арендатори точарине у нашем месту. Сутра дан, кад је Ђура био на орању, дођоше заступници арендаторови и покупише сво пиће, које нађоше у кући Ђуриној. Ђура Мандић се због овог незаконитог чина обратио у Вуковар финансијском равнатељству. Ово је чин незаконит и неоправдан. И ми просто не разумемо, откуд долази Чивучад да поправља законе у Троједници и да заповеда у туђој кући. Ми држимо, да је тек слободно у својој кући почастити своје пријатеље. Јер неће хтети, држимо ни влада хрвацка а ни финансијско равнатељство у Вуковару допустити, да нам се Чивучад под видом закона и реда увлаче у наше домове. Срамота је одиста, да се ти људи толико осилили, да не поштују ни светињу домаћег прага, ради свог „ребаха.“ Ово је чин невиђен и нечувен и ми са своје стране упозорујемо сл. кр. финансијско равнатељство у Вуковару, да загледи мало боље у делање чивутско по Черевићу, где се разметли они као да су тамо негде у Палестини. Черевић је био до сада миран. Његови становници даваху богу божије а цару царево, па тек не ће дозволити они, који држе нашим кићеним Сремом, да Чивучад под видом реда и законитости жаре и пале по њему ради свога џепа а на штету оних, који савесно врше своје грађанске дужности и гледају да законитим путем одржавају себе и своју породицу. — За сад доста, буде ли требало више, биће и више.“

Кратке вести. По закључку варошког представништва написаће Јован Рајзнер монографију вароши Сегедина. — У Берлину умро је ових дана капиталиста Артур Кнабе, који је вароши Берлину шест милијуна марака завештао, да тим новцем издржава остареле и изнемогле учитеље и учитељице. — На берлинској клиници приказана је слушаоцима медицине пре кратког времена девојчица од дванајст година, која је сасвим седа. — У Бар Ст. Ђерђу близу Пожуна влада у јакој мери дифтеритис. — У Сатмару појавила се колера. — У Лавову упадоше разбојници у кућу велепоседника Фурма, убише њега и пет чланова његове породице, за тим га опљачкаше. — У Лондонској једној варошкој четврти бесни већ неколико дана пожар. До сад је изгорело двадесет и пет трговачких стовариштa.— Српска учитељска скупштина отворена је у понедељак у Београду. — У Румунији појавила се на много места ужасна шашка, која прети да уништи све усеве. Влада је предузела нужне мере, да се тај гад истреби.

Позив на претплату.

Од 1. јула истекао је рок претплате свима онима, који су се за прво по године претплатили на „Заставу“. За то позивамо све пријатеље срп. народне радикалне странке, да своју претплату што пре обнове, и да пораде у својој околини, да се што више претплатника прибави овом народном листу.

Странка се побринула и изабрала уредништво, које ће достојно моћи заступати начела радикалне странке и бранити народне интересе од насртаја, долазили они ма са које стране.

Цена је „Застави“ обележена на челу листа.

И овом приликом обраћамо пажњу наших пријатеља и претплатника на „Заставине“ бројеве од петка, у којима ћемо разлагати све наше ствари лаким и народу разумљивијим речима. Ми много полажемо, да „Застава“ ухвати у народу дубока корена.

Уредништво и администрација „Заставе.“

Трговина.

Нови Сад, 8. јула. Пшеница 7 фор. 60 новч. Кукуруз 5 фор. 20 нов. Јечам 5 фор. — нов. Зоб 7 ф. — н. Наполица 6 ф. 80 н. Маст 50 ф. Сланина 50 фор. Све од 100 килограма.

*

Беч, 5. (17.) јула. (Оригин. извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Г. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 11603 ком. а дошло је 3549 ком. млађе врсте и 7926 комада угојених мађарског соја. Свега 11475 комад дотерано.

Трговина код великог догона слаба.

Продавало се:

Прима роба 38—38½—39 нов.
Средња „ 34—36 н.
Сремска „ 35—36 н.
Назимад „ 36—40 н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 48 ф.
„ „ масти 51 ф. Све од 100 кгр.

Новије вести.

— Из Берлина јављају, да се у Новом Штетину обавља накнадни избор посланика за државни сабор. Кандидати су антисемита Ферстер и познати Штекер. Ферстер је добио 3059 гласова, а Штекер 620, до сад. Ферстеров избор је осигуран.

— Из Париза јављају, да ће италијански револуцијонар Ципријани бити прогнан из Француске. Социјалистично-радикални посланици вољни су да посредују у корист Ципријанову.

Дописница уредништва.

Једном родитељу у Н. Саду. Пишете нам, да сте са гнушањем избацили из своје куће „Стражу“, коју вам њен уредник намеће, јер пише тако скандалозним „масним“ стилом, да се бојите, да не дође до руку ваше породице и деце. Даље велите, да би боље било, да је уредник тога пикантног листа означио на челу свог органа, да тај лист није за женске и децу, већ за покварене укусе. Видимо и ми то, али нека, док се и неверне Томе увере, избаци ће и они из своје куће тај боктерски лист. Сада су браниклије вредни Јовићеви претплатници. А неки веле, да ће браниковци Јовића изабрати за члана књижевног оделења у „Матици“ због финог му стила, јер им он изгледа достојнији од Јаше Томића, чији су улазак у књижевно оделење баш ти исти браниковци спречили. На част им! Само полако, лабав је пајван, по којем се премеће комедијаш. — Поздравље Вам.

Дописнику у Темишвару. Јављајте нам се чешће. Примите поздрав.

ОГЛАСИ.

ЖЕНСКИ ШЕШИРА.

Најновији модели, елегантни **крагнова** у бојама, **Гепова** са шмелцом, **Штаубмантлова** од свиле и листера, нове врсте **Сунцобрана** у жанжанбојама, мушка готова **одела** велика и дечија у добрим квалитетима. **Клајдерштофа, Атласа, Сатена и Зефира**, велики избор **Штофова** за мушка одела.

Наручбине мушки хаљина израђујем у најмодернијим фазонама **брзо и солидно.** За салонска и фрак црна одела у свима квалитетима, препоручујем **Первиена и Тоскина.**

Цене утврђене.

ПАНТЕ СПАИЋА СИН
12—12 у Митровици.

СТЕЧАЈ.

Из стипендијске закладе **баронице Еуфимије Јовићке** отвара се стечај на једно место за слушаоце занатлијске школе а од зидарске, столарске или тесачке (дунђерске) струке. Исти мора бити оспособљен, да изучава занатлијско-цртачку школу или технолошки музеум. Стипендија ова износи 250 форината (500 круна) годишње.

Рок искању траје до 28. јула (9. августа) о. г. а само ће се оне молбе узети у обзир, које дотле стигну.

Молиоци треба да приложе уз молбу ове исправе: 1. Крштеницу, за доказ да су Срби православне вере; 2. Школску сведоџбу од последњег течаја; 3. Лекарску сведоџбу о здрављу; 4. Сведоџбу сиромашног стања, као и о моралном владању.

Питомац мора слушати науку и изабрану струку на јавним заводима у земљама св. Стеванове круне. **По закладном уставу и вољи основачице првенство на стипендију имају они, који су родом из Старог Бечеја, ако им је општа оцена бар добра.** И тек ако ових не буде, онда — по реду способности — долазе у обзир и други ученици, који су православни Срби а из земаља св. Стеванове круне.

Ни један питомац не сме у исто време уживати још коју стипендију.

Из црквено-одборске седнице српске православне општине у Старом Бечеју 4. (16.) јула 1893.

Јован Михајловић, перовођа. 1—3 **Др. Арон пл. Војновић,** председник.

СТЕЧАЈ.

На основу закључка месне ванредне гл. скупштинске седнице од 10. (22.) јуна т. г. бр. 19. одобреног решењем Сл. ЕШ. Одбора у Темишвару ЕН.—164. ЕШО.—149. ex 1893. овим се отвара стечај на место забавиље на овомесном, новооснивајућем српском вероисповедном забавишту.

Доходци су следећи:

1. Редовна годишња плата од 360 фор. а. вр., која ће се свота у месечним оброцима у напред издавати.

2. Стан у нарави, састојећи се из две собе, кујне, тавана и стаје за дрва.

3. У име огрева забавишта и стана забавиље 60 фор. а. вр.

Молитељке, које на ово место компетовати намеравају, позивају се да своје молбенице, снабдевене доказима способности најдуже до 1. августа по старом кален. подписаном председништву поднети изволе.

Изабраној забавиљи ставља се у обзир да испит за забавиљу, ако то оспособљење неби имала, најдуже за две године положи.

Наступање звања је 1. септембар по нов. кал.

Из редовне седнице школо-управног одбора, српске православне црквено-школске општине држане у Чакову, 19. јуна 1893 године.

Јован А. Максимовић перовођа. 3—3 **Никола Ранков** школски председник.

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења учитељског места овим се стечај расписује.

Годишња плата је у готовом новцу 300 фор., 5 ланаца ораће земље, на коју учитељ порез плаћа, за пофторну наставу 30 фор., за перовођство 30 ф. 1½ хват дрва, слободан стан од две собе, кујне с баштом, за укоп од имућних 1 фор. од осталих 50 новч.

Изабрани дужан је зак. прописане предмете предавати, децу појању црквеном учити, као и при сваком богослужењу за певницом појати.

Првенство имају који се лично представе и у цркви поје. Рок пријаве 1. август о. г.

У Срп. Кларији (Zsombolya) 1. јула 1893. год.

3—3 **Школски одбор.**

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА.

Најчистији алкалични киселјак, одликује се од осталих киселјака својим чистим и пријатним укусом и добрим дејством за варење. Свежа пуњена, може се добити у моме стовариштy овде у Београду и то: 100 флаша од 1 лит. 20 фор. од 7/10 лит. 18 фор. и од ½ лит. 14 фор. франко Земун без царине (царина је од 100 кил. бруто 50 нов.

Поред осталих добрих и лековитих својстава, ова се вода нарочито одликује још и као веома пријатно и здраво пиће са вином јер га неофарба и не мути што код других киселјака бива.

К. Петковић,
закупац Буковичких извора.

Адреса: Стовариште Буковичке киселе воде Београд. 4—20

ЈЕФТИНЕ ШИВАЋЕ МАШИНЕ.

Од 27 ф. на више, најбоље, без ларме. Ново патентиране фамилијен-Сингер машине за шивење са 6-годишњом гаранцијом. Цилиндер машине за шав за **шустере. Сингерове бр. 4. за шнајдере**, по најнижој цени. Стручно преоправљање машина за шав са 3-годишњом гаранцијом за 14 фор. и на више. **Поправке брзе и јефтине.** Највеће стовариште свију **појединих делова машина.** Писмене захвалнице имамо од више ц. к. регименти и од приватних. Поручбине из провинције најтачније одправљам. Ценовник бадава. Em. Börtsök Mehaniker Budapest, Barossgasse Nr. 5. 3—3

СПОМОЋНИК
ГВОЖЂАРСКЕ СТРУКЕ

тражи се који уме правилно српски и немачки писати и говорити, поред тога да је способан за послуживање у детајлу и ан-гро. Они који су и мађарском језику вични, имају првенство.

Понуде да се шаљу на фирму

Франц Ромајзер и синови
2—3 **у Будимпешти.**

СТАРИЈЕГ СПОМОЋНИКА
ВЕШТОГ ДЕТАЈЛИСТУ
1—3 ПОТРЕБУЈЕ
Д. КОДА У НОВОМ САДУ
ЗА СВОЈУ СПЕЦЕРАЈСКУ И ДЕЛИКАТЕСА РАДЊУ.

ЗА БАКАЛСКУ ТРГОВИНУ
ПОТРЕБУЈЕМ
ЈЕДНОГ СПОМОЋНИКА
који српски и немачки говори.

Мустафа Х. Мујановић,
1—2 Бјелина (Босна.)

МЕШОВИТА РАДЊА
КОСТЕ ЧОЛАКОВИЋА
У МРАМОРКУ

потребује два млађа спомоћника, који су вични у мануфактури и памуку. Ступити могу одма. 1—2

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА
Д. ЂОМПАРИЋА И СИНА
У НОВОМЕ САДУ

потребује једног шегрта или практиканта ступити може одма. 1—2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
САВЕ ТОКИНА
У ЧАКОВУ

потребује старијег момка који би одма или за 15 дана ступити могао.

Првенство имају који говоре српски, мађарски, немачки и романски. 1—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
НЕСТОРА П. СИМОНОВИЋА
У ИРИГУ

потребује више помоћника. Првенство имају који су мађарском и немачком језику вични. Ступање одма. 1—3

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Моју под бројем 162. налазећу се кућу у Орловату, пре шилд за точење пића, сва из солидног материјала. Продајем из слободне руке, даља условија могу се дознати код мене у Орловату.

3—3 **Ђ. НАКАРАДА.**

ЦЕЛОКУПНЕ МЕДИЦИНЕ
Др. ЂУРИЦА ЖИВКОВИЋ
општински лечник

лечник унутарњих, очних, женских и дечијих болести; хирургије и бабичлука; ортопедиста и масажер; **специјалиста** и бивши помоћни лечник на кр. угар. држ. клиници нервозних и душевних болести.

Ординира пре подне од 8—9 и по подне од 1—3 сахата.

Сиротињу лечим бесплатно.

Индија (Срем) Мишке Барта кућа. 3—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ГОЛДШТАЈНА
У ЗЕМУНУ

потребује једног спомоћника који хрватски, немачки и евентуално мађарски потпуно говори. Ступити може одмах. 3—3

МАРИЈАЦЕЛСКЕ КАПЉИЦЕ

које су од врло великог уплива против болова у стомаку, у опште приповнате су као кућевни лек.

Лече: **против неимања апетита, слабости стомака, подригивања, затвора, киселине у стомаку, ватре у стомаку, сувишког пљувања, жутице, муке и повраћања, грчева и завијања у стомаку.**

Код напоменутих болести **Маријацељске капљице** су од врло велике помоћи, а изврсност њихова приповната је од дугог времена што и стотинама сведоџби потврђују. — Једно стакоце с упутством стаје 40 новч., а веће 70 новч.

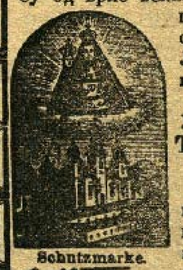

Главно стовариште за Аустро-Угарску налази се код:

Török Joszef gyogyszertára Budapest, Kiralyi utcza 12 sz.

Нарочито се упозорује на заштитну марку и потпис. Само оне капљице треба узимати, које на завитку имају прилепљену зелену врпцу са потписом зготовљача (C. Brady) и ове речи: „Да су праве сведочим.“

Schutzmarke.

C. Brady

У Новоме Саду добија се код: Г. Плавшића апот. П. Георгијевића, апот. У Петровцу: Ференци Истван апотекар. У Илоку: Франц Ласло, апотекар. У Шиду: Аугуст Ковиак, апотекар. У Старој Пазови: Агост. Е. Ковалек. 639 37—43

Власник: Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.